

Успішне засвоєння фізичних понять, різнобічне й глибоке усвідомлення змісту навчального матеріалу, набуття наскрізних умінь і навичок застосовувати фізичні закони і закономірності у виробництві, побуті та техніці потребують оволодіння узагальненими методами, способами та прийомами розв'язування прикладних завдань, ефективного застосування законів природи в повсякденному житті.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-261-9/08>

Мордовцева Н. В.,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри філологічних дисциплін

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

Федоренко М. В.,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри філологічних дисциплін

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ НАУКОВОЇ ДИСКУСІЇ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Основні документи в галузі освіти (Закон України «Про загальну середню освіту», Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI ст.), Державний стандарт базової і повної середньої освіти, Концепція «Нова українська школа») спрямовують навчально-виховний процес на формування компетентного мовця, здатного вільно й комунікативно доцільно спілкуватися в різних сферах суспільного життя, обґрунтовувати судження, аналізувати, оцінювати, створювати комфортні умови для мовленнєвої взаємодії, дискутувати, толерантно обстоювати свої погляди, з дотриманням мовних норм і правил мовленнєвої поведінки, а також контролювати емоційно-інтелектуальні дії з метою забезпечення зворотного зв'язку. Реалізація цього завдання значною мірою залежить від «усвідомлення особистістю значення ефективного спілкування, ціннісного ставлення до співрозмовників, розуміння ролі комунікативних умінь для успішної діяльності, керування при виборі рішень системою цінностей, схвалених суспільством» [2].

Навчальним ресурсом слугує дискусія, що активізує мислення, спрямоване на формування змісту висловлювання, дає змогу ініціювати обговорення складних або суперечливих питань із теми, виявляти своє став-

лення до подій і фактів, уникати конфліктів, опанувати стратегії і тактики ефективної комунікації, що відповідають досвіду, інтересам, психологічним особливостям для досягнення життєвих цілей, удосконалити мовне оформлення висловлювання, увиразнювати мовлення [8].

У педагогічних дослідженнях Л. Мамчур, Г. Осовської, М. Пентилюк, Н. Потелло, Г. Скиртач знаходимо трактування дискусії як форми організації мовлення. О. Андрієць розглядає дискусію як засіб розвитку дискурсивного мовлення; І. Клименко, С. Сабат, С. Шевчук – як інтерактивну технологію навчання; як діалогічний метод творчої діяльності групи осіб, побудований на публічному, відкритому, доброзичливому обговоренні спірного питання та спрямований на позитивний результат [7, с. 294]. Зазначені думки учених підтверджують необхідність осмислення ролі дискусії, що стимулює інтелектуальний потенціал, сприяє програмуванню мовленнєвої поведінки, взаємодії і взаєморозумінню між співрозмовниками у процесі спілкування [6].

Е. Палихата трактує дискусію як «публічну суперечку на будь-яку тему з метою досягти істини шляхом зіставлення різних точок зору з обговорюваного питання» [3]. Л. Скуратівський доводить, що участь у дискусії вдосконалює вміння аргументувати позицію, точно, виразно, влучно висловлюватися, впливає на думку співрозмовника, сприяє знаходженню істини, тому дискусія – «це не змагання між людьми, це переконливий виклад своєї думки щодо питання, яке різними людьми сприймається й оцінюється неоднозначно» [5, с. 23].

Автори Словника-довідника з української лінгводидактики стверджують, що дискусія – це «усна (або писемна) форма організації мовлення, у процесі якої розглядаються протилежні точки зору; комунікативна взаємодія групи людей, що організовується для обміну думками, обговорення спірного питання» [6, с. 42].

Для нашого дослідження важливим є визначення терміну «наукова дискусія». Шевчук С., Клименко І. говорять про те, що наукова дискусія – це публічне обговорення спірного наукового питання двома або кількома особами (опонентами). Мета наукової дискусії – пошук істини, а не хизування розумом і ерудицією, не перемога над опонентом. Під час проведення наукової дискусії слід забезпечити рівність сторін, з повагою ставитись до учасників дискусії, давати їм змогу висловитися, не перервати. Слід бути толерантним. Не можна ображати опонента, навіть якщо в обуренні його висловлюваннями. Пам'ятайте: істина відносна, а не абсолютна. Не вважайте правильною тільки свою думку [7, с. 453].

Наукова дискусія потрібна для того, аби учні могли самостійно опанувати теоретичним матеріалом, зрозуміти лінгвістичну тему, дійти власних висновків. Найпоширенішими формами дискусії, для зацікав-

лення у навчанні є «Круглий стіл», «Що? Де? Коли?», «Засідання експертної групи», «Форум», «Судове засідання», «Дебати» тощо.

Під час дискусії опоненти вживають словесні формули, що виражають упевненість – сумнів, згоду – незгоду, заперечення – ствердження: *Ви маєте рацію. Це справді так. Авжеж. Звичайно. Безумовно. Певна річ. Я поділяю Вашу думку. Я не проти. Саме це я і мав на увазі. Цілком слушно. Цілком імовірно.*

Ви не маєте рації. Я дотримуюсь іншої думки. Наші думки не збігаються. Це мене не переконало. Ви помиляєтесь. Це неправда. Це хибна думка. Я заперечую. Ви перебільшуєте. Це не має сенсу. Це нічого не доводить. Це не відповідає дійсності.

Можливо. Мабуть. Навряд чи. Я в цьому сумніваюся. Я не впевнений [7, с. 599].

Учителі початкової ланки для вирішення проблемних питань часто застосовують як елемент подачі матеріалу саме науковий діалог, дискусію, аби діти виражали свої думки, погляди з приводу характеру або вчинків, скажімо, на уроках літературного читання, головного героя казки чи оповідання, але перед цим дітей звісно потрібно ознайомити з поняттям дискусія та з правилами її проведення.

Такий елемент на уроці є умовою формування мовленнєвої виразності відповідно до сформованих мовних умінь і навичок як засобу пізнання, спілкування, самовираження людини. Під час дискусії діти вчать не тільки діалогічному мовленню, але й монологічному для повідомлення інформації, свідомого впливу на слухачів шляхом переконання, для спонукання до дії чи її запобігання, для пробудження почуттів і емоцій. Для досягнення мети дискусії (привести учасників до згоди, висловити різні думки щодо питання, дати учням можливість усвідомити глибину й складність питання, що розглядається) [4, с. 10].

Отже, успішність у процесі наукової дискусії забезпечується вмінням учнів вести діалог, сприймати й будувати діалогічні й монологічні висловлювання різних видів, типів, стилів і жанрів, що слугуватимуть для спілкування в життєвих ситуаціях.

Список використаних джерел:

1. Волкова Н.П. Педагогіка : [посібник для студентів вищих навчальних закладів] / Волкова Н.К. : Академія, 2003. С. 293–294.
2. Державний стандарт початкової освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87.
3. Палихата Е. Лінгвістичні особливості діалогічного мовлення. *Дивослово*. 1995. № 3. С. 29-31.

4. Пентилюк М. Комунікативне спрямування у навчанні рідної мови. Сучасні аспекти педагогічного процесу. Херсон, 1995. Вип. 1. С. 6–10.
5. Скуратівський Л. Елементи практичної риторики. Українська мова і література в школі. 2003. № С. 4–23.
6. Словник-довідник з української лінгводидактики : навчальний посібник / за ред. М. Пентилюк. Київ: Ленвіт, 2003. 149 с.
7. Шевчук С., Клименко І. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник. 3-тє вид., виправ. і допов. Київ: Алерта, 2013. 696 с.
8. URL: <https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/poslugi/apostil/normativno-pravova-baza>.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-261-9/09>

Русалкіна Л.Г.,

доктор педагогічних наук, доцент,

професор кафедри іноземних мов

Одеського національного медичного університету

СКЛАДНИКИ АНГЛОМОВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В МЕДИЧНОМУ ЗВО

Міжнародні зв'язки та сучасні технології, що стрімко набули актуальності та дозволяють оперативне отримання та обмін інформацією, потребують підготовки фахівців, які володіють англійською мовою на рівні ділового спілкування. Настає потреба в діловому спілкуванні не тільки не обмежує рівень володіння іноземною мовою, потребуючи знання спеціальної термінології, але й передбачає вміння користуватися нею у її соціально-професійному середовищі. Недостатньо розвинуті вміння ведення професійного діалогу, етикету ділових відносин може завадити досягненню мети ділової комунікації. Означена проблема є актуальною і для медичних закладів вищої освіти, де формування професійної англомовної компетенції стає особливо значущим, оскільки медицина належить до професійних галузей, що потребують високого рівня володіння англійською мовою для ефективної професійної взаємодії.

Вміння англомовного ділового спілкування здобувачів вищої освіти медичного ЗВО розуміємо як їх здатність здійснювати професійно-зорієнтовані мовленнєві та немовленнєві контакти в спілкуванні англій-